

Risti ja Oru hooldekodude juhataja Elle Ljubomirovi sõnul on kavas hooldekodude meeskonda suurendada.

MALLE-LIISA RAIGLA

● JÄLLE KALLIM

Oru ja Risti hooldekodus tõuseb kohatasu

Järgmise aasta algusest hakkab hoolduskoht Oru ja Risti hooldekodus maksma 1265 eurot ning põetuskohas ehk voodihaige inimese hooldamine 1340 eurot kuus.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Oru ja Risti hooldekodude juhataja Elle Ljubomirov ütles, et peale üldise elukalliduse tõusu, millele käibemaksu tõstmine veel hoogu annab, on hinnatõusul muidki põhjusi. „Meil on kavas suurendada oma meeskonda. 2026. aastal jõustuvad uued normid ja hooldajaid peab hoolaluste kohta olema rohkem. Tahame alustada juba järgmisel aastal,” ütles Ljubomirov.

Risti hooldekodus lõpeb mooduli rendileping. „Meil on kavas see välja osta, muidugi laenuga. Aga laenumakseid on ka vaja tasuda,” sõnas ta.

„Hoolduskomponendi [hoolduseks kuluva summa – toim] vaatame üle aprillis, kui sõlmatakse meditsiinitöötajate uus palgakokkulepe,” ütles Ljubomirov. Tema sõnul ei kuulu hooldekodud küll meditsiinisüsteemi, ometi vajatakse ka seal sama valdkonna spetsialiste – hooldajaid. „Seetõttu konkureerime haiglatega ja peame ka palga osas nendega sammu pidama,” ütles Ljubomirov. Ta lisas,

Hooldekodude hinnad

● **Risti ja Oru hooldekodu**
1. jaanuarist **1265–1340 eurot** kuus (inimese hooldusega seotud kulu 575 eurot kuus)

● **Läänemaa haigla hooldekodu**
Kohatasu **1260–1350 eurot** kuus. Hooldus-põetusevahendite vajadusel lisandub 90 eurot kuus (inimese hooldusega seotud kulu 770 eurot kuus).

● **Lihula Südamekodu**
Üldhooldusteenus **1250–1590 eurot** kuus (inimese hooldusega seotud kulu 650 eurot kuus)

● **Lossipargi eakatekodu**
Septembrist üldhooldusteenus **1350–1650 eurot** kuus (inimese hooldusega seotud kulu 765 eurot kuus)

et see kulu on juba uuest aastast kehtima hakkavasse kohatasusse sisse arvestatud.

Läänemaa haigla De la Gardie hooldekodu pole veel uute hindade üle arvatusti teinud. Hooldekodu juhataja Tiina Rohi ütles, et ka nemad tahavad ära ooda-

ta meditsiinitöötajate palgaleppe. „Tööjõukulu on hinnas kõige olulisem komponent,” ütles Rohi. Tema sõnul pole praegu võimaliku palgaleppe kohta midagi teada. „Rohkem elevust on tekitanud kohustusliku patsiendikindlustuse rakendumine. See puudutab ju ka meie maja, sest osutame õendusteenust. Läänemaa haigla osana oleme õnneks Põhja-Eesti regionaalhaigla suures lepingus ilusti sees,” rääkis ta.

Varem on Läänemaa haigla hooldekodu hindu korrigeeritud aasta alguses.

Lihula Südamekodu juhataja Vanda Birnbaum ütles, et nagu teisedki Südamekodud, muudavad ka nemad hindu 1. aprillil. Summad pole veel paigas.

„Ka meie peame silma peal meditsiinitöötajate ametiliitude palgakokkuleppel. Eraettevõtetele see kohustuslik ei ole, aga orientiiriks on ometigi, sest tööjõupuudus on praegu ikkagi hooldusasutuste kõige pakilistem küsimus,” rääkis Birnbaum.

Birnbaumi sõnul on Lihula Südamekodus pärast uue maja valmimist palju uusi inimesi, kellest paljud pole varem hooldeasutus-

tes töötanud, nad koolitavad end praegu Haapsalu kutsehariduskeskuses.

Lihula Südamekodus leiab pärast uue maja valmimist mullu detsembris ja remondi lõppemist vanades ruumides peavarju 92 üldhoolduse ja 42 erihoolekande klienti. Lisaks on seal päevakeskus erihoolekande klientidele, kes elavad mujal.

Järjekord Lihula Südamekodusse on pikk nagu mujalgi. „Samas mitte objektiivne, sest abivajaja pannakse järjekorda mitmesse kohta. Vastu võetakse suure hädas aga see koht, mis kõige varem vabaneb,” ütles Birnbaum.

Praegu on juhatajal laual 238 avaldust. „Tulijaid aga kindlasti nii palju poleks. Ka mina annan inimestele, kes oma lähedasele kohta otsivad, nõu panna järjekorda mitmes kohas korraga. Meie pakume kohta kõigepealt oma piirkonna inimestele ja seejärel neile, kelle häda on kõige suurem,” lisas ta.

Koloveres tegutsev Lossipargi eakatekodu tõstis hindu alates septembrist ja uut tõusu hooldusjuht Evelin Haapsali sõnul kavas ei ole.

ERR jätab Läänemaa korrespondendita

Eesti rahvusringhääling (ERR) peatab uuest aastast Läänemaa korrespondendipunkti töö ja koondab ERRile Lääne- ning Hiiumaa uudiseid vahendanud Juhana Hepneri.

Hepner ütles Lääne Elule, et teade Läänemaa korrespondendipunkti sulgemisest tuli talle nagu välg selgest taevast. Eile hommikul helistas talle ERRi uudistetoimetuse juht Anvar Samost ja teatas, et nii on, midagi pole teha, tal on kahju, aga raha on vähe. „Ei olnud vähimatki eelhoiatust ega märki, et selline asi on õhus. See tuli nagu välg selgest taevast,” ütles Hepner.

Lääne Elu küsimusele, miks ERR sulgeb ainsana just Läänemaa korrespondendipunkti, vastas Samost, et vastus on väga lihtne: ERRi eelarve saab mitme miljoni euro suuruse kärpe. „Sellest ei pääse ka uudistetoimetuse. Peame sadu tuhandeid eurosid kokku hoidma,” märkis Samost.

Kõik ülejäänud korrespondendipunktid jäävad alles. Samost kinnitas, et korrespondendipunkte ei seatud pingerrita. „Hindasime tervikuna võimalusi kajastada,” ütles Samost. Lääne- ja Hiiumaa uudiseid hakkavad edaspidi kajastama Tallinna, Saare- ning Pärnumaa korrespondendid.

Sõnastuse, et Läänemaa korrespondendipunkti töö peataks, tingis Samosti sõnul see, et otsused tehakse aastakaupa. „Me teadlikult tahame rõhutada, et me ei sulge midagi,” ütles Samost. „Järgmise aasta eelarves meil seda raha ei ole,

Juhana Hepner. ANDRA KIRNA

2026. ja 2027. aasta kohta ei tea. Võimalusel taastame.” Samost ei öelnud, kui suure summa ERR Läänemaa korrespondendipunkti pealt säästab.

Hepner on vahendanud Lääne- ja Hiiumaa uudiseid 2015. aastast, enne seda töötas ta Lääne Elus ajakirjanikuna. Üheksa aastat Lääne- ja Hiiumaa korrespondendina on Hepneri sõnul olnud vaheldusrikas ja huvitav aeg. „Kuna koondamisteede tuli nii ootamatult ja on alles paari tunni vanune, siis pole jõudnud veel endagi jaoks öieti kokkuvõtet teha,” ütles Hepner. „Tagasisidet on olnud palju. Palju on helistatud. See on olnud tore üllatus, et nii paljudele on läinud mu töö korda.”

Tänavu jaanuaris sai Hepner Läänemaa kultuuripärlil preemia just töö eest ERRi Läänemaa korrespondendina. Mullu vahendas ta ERRile ligi 200 telet- ja raadiouudist Läänemaalt ja Hiiumaalt. **KAIE ILVES**

Haapsalu
KAUBAMAJA

Ostuöö

29. november

kell 18-21

%

Haapsalu

KAUBAMAJA

%

Musta reede pakkumised kogu päeva

Peasineja Uku Suviste

Lastele
näomaalingud
Auhinnamängud

Retro reklaamid

Trikke teeb Vello Vaher

Ürituse kava ja Musta Reede pakkumised leiad:
haapsalukaubamaja.ee

● JUHTKIRI

Identiteedi küsimus

Rahvusringhäälingu otsus sulgeda Lääne-maa korrespondentipunkt rabas läänlasi ja hiidlasti samamoodi, nagu ravad mis iganes kandi kohalikke elanikke otsused mõne järjekordse külakooli, raamatukogu või postkontori kinnipanekust. Isegi põhjus on sama: raha ei ole. Teisisõnu – ei tasu ära.

Tõsi, seda viimast ERRi uudistetoimetuse juht Anvar Samost ei ütle. See oleks rahvusringhäälingu puhul ka liig. Rahvusringhääling ei peagi end ära tasuma. Samost ütleb lihtsalt, et raha ei ole. Seda alandavam see läänlaste ja hiidlaste jaoks on: kui raha ei ole, siis jäävad esimese ja ainsana ilma just nemad, vaesevõitu ääremaad, Lääne-maa Eesti pisima ja Hiiu-maa kauge meretaguse maakonnana.

Juttu, et Lääne- ja Hiiu-maa uudiseid hakkavad kajastama Pärnu- ja Saaremaa korrespondendid ning Tallinna omad, ei saa kuidagi tõsiselt võtta. See on kallis ja töömahukas. Mis peaks Läänemaal või Hiiu-maal juhtuma, et keegi ekstra Tallinnast Taeblasse või Saaremaalt Kärdlasse sõidaks?

Jah, selliseid uudiseid on, aga neid on väga vähe. 2023. aastal jõudis Hiiu- ja Läänemaal telepilti ning radioeetrisse peaaegu 200 uudist. Kõik need 200 ei ole sellised, mille järele tahaks või oskaks tulla teise maakonna korrespondent, veel vähem pealinna reporter. Ei tule juba sel lihtsal põhjusel, et neil pole võrgustikku. Nad ei tea, mida võiks kajastada. Ammugi pole neil huvi ega aega sellist võrgustikku luua.

Kõik need 200 pole uudised, mida ilmtingimata peaks edastama, aga need on siiski olulised. Kui „raha ei ole“-otsuse teeks mõni erakanal, võiks seda mõista, sest erakanal on äri. ERRi otsust kaks ääremaad kajastamata jätta ei saa aga kuidagimoodi mõista. Sest kes siis veel kui mitte rahvusringhääling peaks tagama, et eetrisse jõuaksid uudised igast Eestimaa nurgast? See on regionaalpoliitiliselt oluline, veel enam on see identiteedi küsimus, et tunneksime end ühe rahva ja maana.

● TEISED LEHED

Helkimine pimedusse mattuval maal

PÄRNU POSTIMEES. Meie põhjamaisel maal kestavad pimedad öhtud mihklikuust paastukuuni ning (vara)hommikud sünkroonis sellega. Kampaaniatest *à la* „Ole nähtav“ pörkuvad kaaskondsed enamasti eemale, kui hoogtegevus pole seotud mõne kaubagrupi sooduspakkumisega. Ja politseiinimene on ilmselt muudki teha kui püüda asulates helkurita jalakäijaid, neid manitseda ja kodaniku turvalisusele viidates helkivaid tasuta kingitusi jagada, kirjutab vabakutseline ajakirjanik Silvia Paluoja.

Masendavalt pimedal ajal kanname enamasti tumedaid pealiskõrvi. Enda nähtavaks tegemise ehk endast ja teisest hoolimise variante on seejuures palju. Võimalikult suur helkur küljes rippumas, helkurteip või -kleebis, helkurkangast kott, rääkimata moekujundajate helkivate lisanditega toodetest või fluorestsentsest materjalist riietest.

Lahkuval aastal võime tähistada helkuri kasutuselevõtu 90. aastapäeva. Ajast, mil inglasest leiutaja ja äri-mees Percy Shaw patentis maailma esimese helkuri ja teda tunnustati Briti impeeriumi ordeniga. Shaw sai peegeldava teenaustu ehk „kassisilma“ mõtte kiisult, kes autotulede valguses talle maanteelt vastu vaatas.

● LAUSELAEN

„Kormoran saigi aasta linnuks valitud seetõttu, et ta on saanud palju negatiivset tagasisidet.“

Eesti ornitoloogiaühingu nõukogu liige Tarvo Valker.
Lääne Elu, 26. november 2024

Libaarstid õõnestavad usaldust meditsiinisüsteemi suhtes

Tervishoiu kvaliteet on ühiskonna alustala, millest sõltub meie kõigi heaolu. Paraku on Eestis viimastel aastatel sagenenud libateaduse ja desinformatsiooni levik ka arstide seas. See seab ohtu patsientide tervise ja õõnestab usaldust meditsiinisüsteemi suhtes.

Hiljutine artikkel Lääne Elus (23.11) tõi esile dr Martin Ruumeti tegevuse. Dr Ruumet on aastaid levitanud ebateadust. Kuigi ta on hariduselt arst, on ta andnud lisaks väga vajalikele tervislike eluviisi soovitusetele ka ohtlikke nõuandeid loobuda krooniliste haiguste ravimist. Tervislik eluviis on kahtlemata tähtis, kuid ravimite ära jätmise võib viia elu ohustavate tagajärgedeni. Artiklist ilmneb, et dr Ruumet jätkab samade praktikatega: ta soovitas patsiendil juua ravimtaimeteesid ja paaris ravimist loobuda ning jättis diagnoosimata eluohtliku kopsuarterite tromboos, mis vajanuks väga kiiret meditsiinilist sekkumist.

Kahjuks ei ole dr Ruumet ainus arst Eestis, kelle tegevus põhineb libateadusel ja kes seab sel moel patsientide elu ohtu.

Paratamatult pöörduvad pilgud terviseameti suunas, sest kes siis veel peaks libameditsiini praktiseerijaid ohjeldama? Terviseameti võimalused sellistes olukordades sekkuda on aga praeguse puuduliku seadusandluse tõttu piiratud. Dr Ruumeti juhtum on terviseameti teada olnud juba aastaid, kuid meie seaduste kohaselt saab arstina töötamist takistada ainult kohus ja kannatanule on see kurnav protsess. Terviseamet saab vaid uut tööandjat teavitada, et tegemist on kehva mainega doktoriga. Kas arst saab töötamist jätkada, on tööandja, antud juhul dr Piret Metsa otsustada. Samal ajal saab terviseamet kont-

KARMEN JOLLER
perearst ja riigikogu liige (Reformierakond)

rollida tervishoiuasutusi vaid tehniliste nõuete, näiteks ruumide ja varustuse vastavuse alusel, mitte aga ravi kvaliteedi põhjal.

Tervisekassal kui raviteenuste rahastajal on rohkem hoobasid, kuid nende rakendamine nõuab praegusest suuremaid ressursse: kui tervisekassal oleks võimalik paremini süveneda raviarvete sisusse, võiks tekkida võimalus tagasinõueteks või muudeks distsiplineerivateks meetmeteks. Tervisekassa lepingutes on selgelt nõutud tõendusmaterjali lähenemist ravile, ja see vist ongi ainus koht meie regulatsioonides, kus teaduspõhisust mainitakse.

On selge, et vajame muudatusi seadusruumis. Olen alustanud arutelusid terviseametiga ja tõenäoliselt kaasame ka advokaadibüroo, et leida toimivaid lahendusi. Eesmärk on anda terviseameti tööle vahendid patsientide kaitsmiseks ebateaduslike ravisoovituste eest.

Libameditsiini kasutamine ravis on eelkõige kvaliteediküsimus. Ravi kvaliteedi jälgimine on Eestis seni olnud tervishoiuasutuste vastutada, kuid väiksematel raviasutustel on kvaliteediküsimustega te-

gelemiseks vähem ressursi ja paraku sageli ka vähem motivatsiooni. Seetõttu vajab terviseamet selgemaid volitusi, et peatada probleemsete arstide tegevus, suunata nad täiendkoolitusele või rakendada muid meetmeid.

Kuigi libameditsiini praktiseerimist ei pea täielikult keelama, on hädavajalik tagada patsientide informeeritust selliste praktikate tõendusmaterjalide puudumisest. Samuti ei tohiks libameditsiini rahastada maksu- ja rahaga. Riigikogu menetluse jõuab peagi rahvatervishoiu seadus, mis keelab omistada tervistavaid omadusi ainetele, millel teaduslikult kinnitatud raviomadused puuduvad. Ka äsja jõustunud nn patsiendikindlustuse seadus on toeks, võimaldades inimestel abi saamiseks lihtsamini pöörduda, kui on kahtlus, et tervisetooted ei ole kvaliteetsed.

Jaanuaris on plaanis Reformierakonna poliitiku visiit Soome, et tutvuda sealsete tervishoiukvaliteedi kontrollimehhanismidega. Soome kogemused võiksid aidata meil luua tõhusa süsteemi ka Eestis.

Tervishoiu kvaliteet peab olema meie kõigi prioriteet. Me peame tagama, et meie meditsiinisüsteem põhineks teadusel ja tõenditel, mitte libateadusel. See on meie kõigi, meedikute ja poliitikute, aga ka täiesti tavalist inimeste ühine vastutus. Üheskoos peame suutma peatada libateaduse leviku ja kaitsa oma inimeste tervist.

● Terviseameti võimalused sellistes olukordades sekkuda on aga praeguse puuduliku seadusandluse tõttu piiratud.

Aastaring lõpeb advendiajaga

Veel mõni päev ja kohe ongi advent, seejärel jõulud ja aastavahetus ning aasta 2024 saab ajaloos.

Tundub, et aeg kulgebki vaid kahe tähtpäeva vahel: kui jaanid läbi, hakkame jõule ootama, ja vastupidi. Aasta on küll lühike, kuid piisavalt pikk, et selle jooksul jõuab pere ja lähedaste elus juhtuda mitmeid sündmusi: lapsed ja lapselapsed saavad aasta vanemaks ja targemaks, mõned lõpetavad kooli, teised alustavad, keegi leiab uue töökoha, keegi jääb pensionile, mõnesse perre sünnib uus ilmakodanik. Mõni jätab jumalaga kalli lähedasega. Nii see on.

Laupäeval tähistatakse Haapsalu Lossiplatsil Vabadussõja ausamba aastapäeva ja kuulutatakse välja adventiaeg. Süüdatakse tuled Haapsalu jõulukuusel ja süüdatakse adventiküünlal – seda küünlalud jagub kõigile soovijatele. Iga adventiküünlal lisab praegusesse pimedasse aega valgust ja nende küünlalde väikesed valgusojad liituvad suureks valgusjõeks, mis võib-olla ka linna pimeduse. Järjest pimevatel päevadel mõeldes võiks esimene adventiküünlal meile tähendada pimedal ajal kokku hoidmist. Olgu see meile rõõmu ja lootusrikkuse aeg.

Advendiaeg on ka enesesse vaatamise aeg, et oskaksime mõista ja mõelda, kes oleme, kust tuleme ja kuhu tahame minna ning et on midagi suuremat, pühamat ja helgemat, mida ei saa mõõta majandusliku heaolu ja rahaga. On aeg mõelda, kuidas olla hea ja pakkuda seda teistele. Naera-

HEINO TAMM
linnakodanik

tagem üksteisele ja kallistagem lähedasi – nii kiirgame sarnaselt küünlasaraga ümberriingi soojust ja valgust, hingesoost ja headust.

Advendiaeg on olnud seotud ka rõõmsa jõuluootuse ja imedega – lastel hakkavad käima päkapikud, kes toovad sussi või soki sisse kingitusi.

Meie esivanemate jaoks oli jõulukuul aastatsükli kõige rahulik, mõtlik ja töödevaesem aeg, koos lume alla mattunud loodusega puhkamise aeg, mis kuldneerust jõulupühadele. Praeguses looduses eemaldunud maailmas lausa pelgame talvist „kaamost“, süngpimedat sügise- ja talveaega, kallates seda üle sädelusega ning lisades üha tempot närvilisele rahmeldamisele ja tarbimisele. Kui see kõik üle viskab, soovitan lõõgastuda ja esivanemate kombel tähistada jõule puhates ja mängides.

Aasta viimasel kuul võiks tegeleda kõige selle lõpetamisega, mida enam uude aastasse kaasa võtta ei tahaks – leppida ja mõista. Mida puhtama lehana minna uude aastasse, seda rohkem uusi ja põnevaid energiasid ning võimalusi uuel aastal ellu tuleb.

Me vajame ühiskonnas rohkem rahu. Seda pole võimalik peale sundida või kunstlikult tekitada. Rahu kas on või seda ei ole. Eestis on saanud traditsiooniks kuulutada enne pühi väljavalitud jõulurahu. Seda teevad ka paljud linnad. Aga Haapsalu? Sellest võiks ju saada tore traditsioon, kui jõulurahu väljakuulutamise allkir-

jastavad kõik külade esindajad ning linnajuhid jõulurahu pakki.

Ajalooliselt on jõulurahu väljakuulutaja olnud linnapea või raesekretär (linnasekretär). Jõulurahu väljakuulutamise aeg määrati jõululaupäeva keskpäevale. Näib, et rituaalsed tavad ei oma enam nii olulist tähtsust. Jõulurahu väljakuulutamise aeg on hakanud jõululaupäevalt nihkuma kalendris järjest varasemale ajale. Kui mõelda, et väga aegsasti enne pühade saabumist elavneb kaubanduslik melu, ongi see vast õige suundumus. Vastasel korral jääb jõululaupäev ja esimene püha paljude jaoks hoopis märkamatuks.

Jõulu aeg on rõõmu aeg ja rõõmu saab tunda ka lihtsatest asjadest: heast sõnast ja headest soovidest. Jõulu aeg on ka heategude aeg. Heategu teeb rõõmu alati kahele: teo tegijale ja saajale. Jätkugu meil ikka soovi ja tahtmist aidata neid, kel on meist endist raskem.

Lõpetuseks tahan jagada peapiiskop Urmas Viilma mõtet, mis tuleb meile meelde, et me pole asendamatud oma ametites, ülesannetes ja rollides. Isegi kui need muudavad meid kõrvalseisjate silmis mõjukateks. Kõigis neis ülesannetes ja ametites oleme asendatavad ja ühel hetkel kaob meie mõju üsna kiiresti ajalukku. Ometi oleme täiesti asendamatud oma lähedaste jaoks. Seepärast leidke adventiajal üles hetked, mil näitate hoolivust ja armastust oma kõige kallimatele. Kui seda suudame, oleme tõeliselt mõjukad.

Rõõmsat, mõtlikku ja rahulikku jõuluoost!

● TÜLI MUUSIKAKOOLIS

Kooli hoolekogu esimees nõuab linnapealt avalikku vabandust

Kevadel töölt lahkunud Haapsalu muusikakooli õpetaja juhtum vallandas laviini, mis päädis kooli hoolekogu esimehe süüdistustega Haapsalu linnapea aadressil ja nõudmisega, et viimane teataks avalikult, et muusikakoolis õpetajaid ei kiusata.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Pühapäeval, 28. aprillil esitas staažikas Haapsalu muusikakooli õpetaja erakorralise lahkumisavalduse ja esmaspäeval enam tööle ei läinud. Õpetaja ütles Lääne Elule, et selleks ajaks oli teda koolis juba viimased neli ja pool aastat kiusatud ning püütud temast lahti saada.

Õpetaja meenutas, et 2019. aasta novembris öeldi talle ühe õpilase kaebuse peale, et ta on lahti lastud. Õpetaja oli mõnda aega haiguslehel ja naasis seejärel siiski tööle, sest ametlikku paberit lahtilaskmise kohta ei olnud. Õpetaja sõnul püüdi temast vabaneda jätkus.

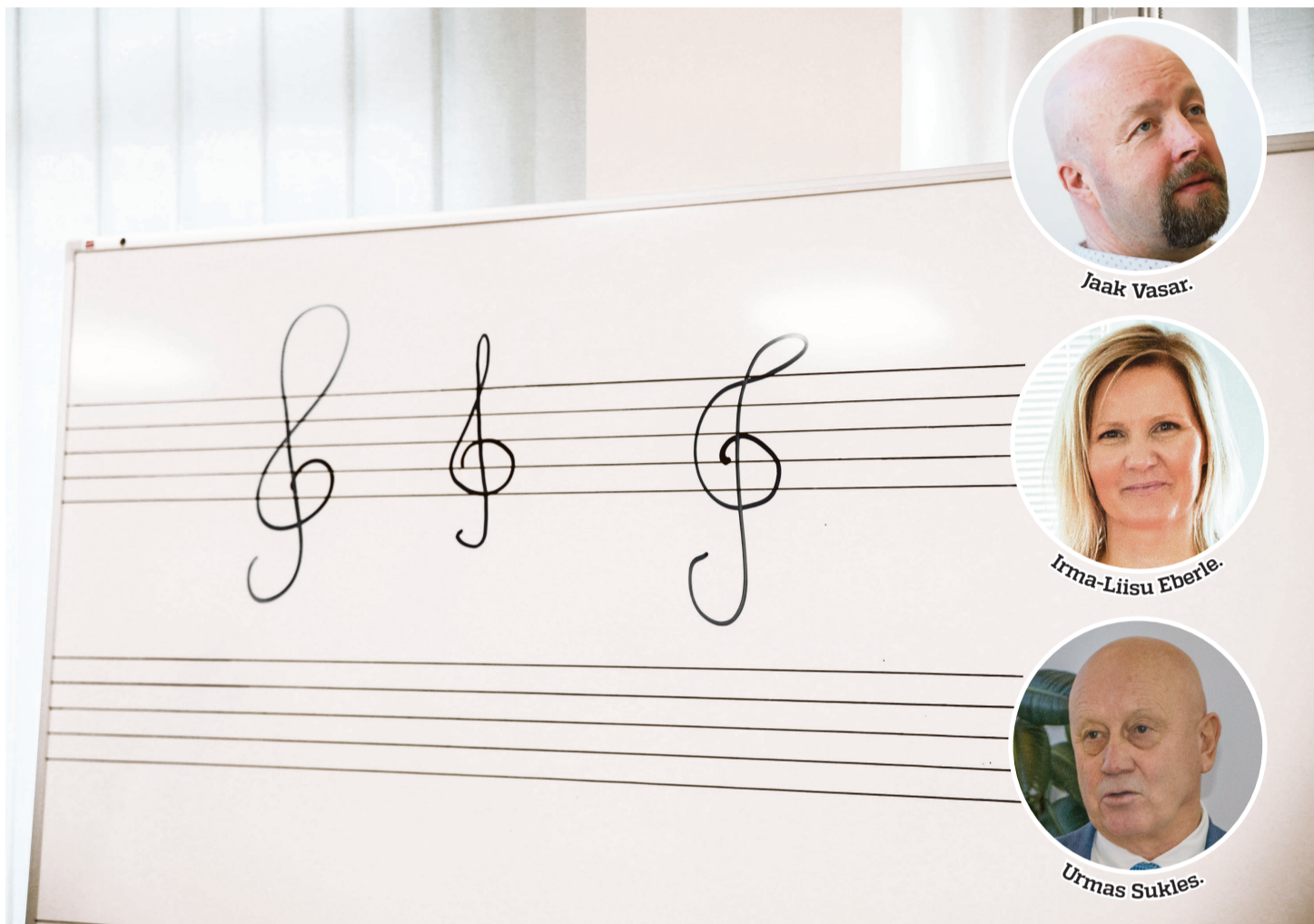
Õpetaja sõnul kirjutati tema kohta kaebekirju ja kutsuti neljal korral õppenõukogu ette, kus tal esitati mitmesuguseid süüdistusi. Õpetajale heideti tema sõnul ette, et õpilased põgenevad ta tundidest. Õpetaja tunnistas, et tunnist ärajooksmisi on olnud, kuid tegemist oli õpilastega, kellel polnud huvi muusikakoolis õppida. „Kui see ei ole kiusamine, siis mis see on?” küsis õpetaja.

Muusikakoolil oli aga õpetaja lahkumisest teine arusaam. „Ta ei sobitunud enam õpetajaskonda,” ütles Haapsalu muusikakooli direktor Jaak Vasar. „Koolil oli temaga probleeme, õpetajatel oli temaga probleeme, õpilastel oli temaga probleeme, lapsevanematel oli temaga probleeme.” Ühtegi konkreetset näidet Vasar siiski tuua ei soovinud, sest aastate jooksul oli probleeme kuhjunud nii palju, et mõne üksiku väljatoomine ei näitaks probleemi mastaapsust.

Kohtusse

Koos lahkumisavaldusega esitas õpetaja kevadel ka ligi 4000eurose nõude pikaajase kiusamise eest. Muusikakool polnud nõus õpetajale hüvitist maksta ja pöördus mais enda kaitseks kohtusse. „Töö tegemise eest kaevati mind kohtusse,” ütles õpetaja.

Kool hoidis toimuvaga kursis ka kooli omanikku, Haapsalu linnavalitsust. Linnasekretär Erko Kalev soovitas koolil pöörduda töövaidluskomisjoni, aselinnapea Kaja Rootare aga maksta küsituid hüvitist. Ent muusikakool otsustas linnavalitsuse nõuandeid mitte järgida ja tegutseda omasoodu. Kooli hoolekogu soovitas muusikakoolil kohtus-

Tüli Haapsalu muusikakoolis on jõudnud nii linnapea lauale kui ka töövaidluskomisjoni ja kohtusse.

ARVO TARMULA

se pöörduda ja seda kool ka tegi. Nüüd tagantjärele põhjendas Vasar Lääne Elule kohtusse pöördumist sellega, et kohtusse oli pöördunud õpetaja, kuigi kõigi teiste osapoolte sõnul õpetaja seda teinud ei olnud.

Samal ajal, kui kool oli algatanud kohtuasja, pöördus õpetaja töövaidluskomisjoni poole. Õpetaja sõnul ei arutatud töövaidluskomisjonis kolme ja poole tunni jooksul mitte töökiusu, vaid lepingu erakorralist ülesütlemist. Töövaidluskomisjon andis õiguse õpetajale ning kool kaebas komisjoni otsuse kohtusse.

Septembris, kui koolil oli käimas juba kaks kohtuasja, sekkus Haapsalu linnapea Urmas Sukles. Selleks ajaks oli kool administratiivkuludest õigusabile kulutanud ligi 7000 eurot. „Kui allasutus kulutab ebamõistlikult raha, on linnapea kohustus sekkuda,” ütles Sukles Lääne Elule.

Linnapea pani muusikakooli direktorile Vasarale ette kokkuleppe, millega nõustuti õpetajale hüvitist maksta. Kool jõudis õpetajaga kokkuleppele oktoob-

ri lõpus. Suklese sekkumise kiit sid heaks nii Vasar kui ka õpetaja, kuid seda ei pooldanud hoolekogu esimees Irma-Liisu Eberle, kes leidis, et linnapea sekku kooli siseasjadesse.

Süüdistused linnapeale

Novembri alguses kutsus Haapsalu volikogu revisjonikomisjon muusikakooli direktori ning hoolekogu esimehe ja aseesimehe koolis toimunu tõttu vaibale. „Ei tahtnud protsessi sekkuda enne, kui kokkulepe oli saavutatud. Võtsin [osapooled] kokku ja analüüsisin,” ütles komisjoni esimees Toomas Vallimäe.

Vallimäe sõnul olid pinged kooli ja õpetaja vahel õhus juba aastaid. „Kohtutee peaks olema viimane variant,” ütles Vallimäe. Tema sõnul tulnuks enne leida omavahel kompromiss, konsulteerida linnavalitsuse juristide ja aselinnapeaga ning pöörduda töövaidluskomisjoni.

Revisjonikomisjonis süüdistas kooli hoolekogu esimees hoopis linnapead koolile tekitatud põhjendamatutes kulutustes. Selleks

hetkeks oli kool kulutanud õigusabikuludele ja õpetaja hüvitisele kokku ligi 10 000 eurot. Kahe kohtuasja jätkamine läinuks koolile aga veelgi kulukamaks.

Eberle ütles revisjonikomisjoni istungil, et kohtus võidu korral oleks kool õigusabile kulunud raha tagasi saanud. „Põhjendamatud kulud on tekitanud linnapea,” ütles Eberle koosolekul. Samuti süüdistas ta linnapead selles, et viimane võttis koolilt õiguse enda eest seista. Muusikakooli direktor tunnistas Lääne Elule nüüd, et tema hinnangul linnapea siiski ei tekitanud koolile põhjendamatuid kulutusi.

Kohtusse pöördumine tõi koolile kaasa 7000 euro suuruse õigusabikulu, mis kanti administratiivkulude alla. Seejuures liikus osa kirju ja arveid läbi muusikakooli hoolekogu esimehe perefirma. Samuti ei küsitud kool Vallimäe sõnul hinnapakumist mitmelt advokaadibüroolt, vaid pöördus ühe poole. „7000 eurot advokaaditasu oli liias,” ütles Vallimäe. „Kool plaanib tõsta kohatasusid, aga seda

ei kasutada mitte pillide ostuks, vaid kohtus käimiseks.”

„Vigu on siin teinud mõlemad osapooled,” võttis Vallimäe loo kokku.

Eberle Lääne Elu küsimustele ei vastanud, kuid saatis esmaspäeval nii linnavalitsusele kui ka Lääne Elule avaliku kirja, milles nõudis, et linnapea teeks hiljemalt reede hommikuks Haapsalu linnavalitsuse kodulehel avalduse, et muusikakoolis pole kiusatud ei töölt lahkunud ega ühtegi teist õpetajat.

„Muusikakooli eesmärk on lastele muusikalist haridust pakkuda, mitte endiste õpetajatega kohtus käia, sellest võiks hoolekogu esinaine aru saada,” ütles Sukles. Küsimusele, kuidas ta plaanib saanud nõudele reageerida, vastas Sukles: „Mul on veel aega mõelda.”

Vasar ütles, et tema hoolekogu esimehe avalikku kirja ei toeta. „See on segane ja must lugu [meil] pea kohal, tahaks eluga edasi minna,” ütles Vasar. Ka õpetaja soovis, et praeguseks seitse kuud kestnud juhtum saaks lõpu.

● LÜHIDALT

Haapsalu saab uue perearsti

1. aprillist ameti maha pannud Ljudmila Briljova nimistu võtab 1. detsembrist üle uus asendusrst Mirjam Mägi.

Tervisekassa tervisekommunikatsiooni peaspetsialisti Vivika Tamra sõnul on tegemist asutusesise personalil liikumisega ja nimistuga tegeleb jätkuvalt Ennetuskliinik OÜ. „Dr Mägi on juba mõnda aega nimistu juures töötanud ja patsientidele tuttav,” ütles Tamra.

Nimistu endine arst Ljudmila Briljova töötab sealsamas edasi, tegeledes peamiselt lastega.

Aprillist praegusest nimistuga tegeleud asendusrst Karita Košeleva hakkab asendama ühes Harjumaal asuvas nimistus.

Nii Košeleva kui ka Mägi on nimistul olnud asendusrstid, sest nad pole läbinud residentuuri.

Mägi on asendusrstiks määratud järgmise aasta novembri lõpuni.

Malle-Liisa Raigla

Läänemaa sotside juhina jätkab Neeme Suur

Läänemaa sotsiaaldemokraadid valisid erakonna Läänemaa piirkonna esimeheks tagasi regionaalministri nõuniku Neeme Suure, kes on seda ametit pidanud ligi 20 aastat.

Piirkonna aseesimeheks valiti endine Vormsi vallavanem Maris Jõgeva ning juhatusse Richard Urma Haapsalust, Kail Visla Ristilt ja Margete Kanna Kasarilt. Kokku on Läänemaa piirkonnas 49 erakonna liiget.

Piirkonna esimehe valimised olid sotsiaaldemokraatidel tuleva aasta kohalike valimiste avalöögi. Praegu on otsustatud, et Lääne-Nigula vallas minnakse välja erakonna nimekirjaga. Haapsalus ja Vormsil selgub kevadel, kas minnakse välja erakonna nimekirjaga või valimisliiduna.

Suure sõnul sõltub see nimekirja pikkusest ja tugevusest. „Kui inimene on nõus kandideerima, aga mitte erakonna nimekirjas, on see mõtlemiskoht,” ütles Suur.

Malle-Liisa Raigla

Vormsi saab kaasa- vast eelarvest kuivkäimla

Vormsi vallavalitsus otsustas eraldada kaasavast eelarvest 2500 eurot, et paigaldada Rälby sadamasse kuivkäimla.

„Otsustasime, et rahvahääletusele seda ei pane, sest ainult üks idee esitati,” ütles Vormsi vallavanem Triin Lepp. Tavaliselt saab raha enim hääli kogunud idee, aga rohkem ettepanekuid vormsilased seekord kaasavasse eelarvesse ei teinud.

Ettepaneku paigaldada Rälby sadamasse kuivkäimla tegi Rälby külaseltsi juhatuse liige Ene Sarapuu. Kuivkäimla laseb paigaldada kohalik omavalitsus, sest maa kuulub talle. „Idee taotleja poolt, kõik muu valla poolt,” ütles Lepp. „Vaja teda on ja loodame suveks paika saada.”

Sarapuu sõnul oleks vajadus suurem. „Vaja oleks kõikidesse randadesse, kasvõi Saxbyse. Muidu on tualettpaberit kõik kohad täis,” ütles Sarapuu.

2022. aasta kaasavast eelarvest said käimlad Borby, Norby ja Rumpo rannad.

Kaie Ilves

Läänlased noppisid mahetootjate konkursilt auhindu

Mahepõllumajanduse aastakonverentsil said Linnamäe Lihatoostuse tooted mitu eripreemiat. Linnamäe Lihatoostuse maherohumaaveiseliha tooted said auhinnatseremoonial mahepõllumajanduse koostöökogu eripreemia. Ettevõtte maherohumaaveise hakkliha hääletasid aga mahetoidusõbrad Facebookis oma lemmiktoiduks.

Parima mahetootja konkursil pälvis kolmanda koha Liisi Laose juhitud veisekasvatusega tegelev Mahe Kirbla OÜ.

Lääne Elu

Metsa tänava remont algab juulis

Haapsalu linnavalitsusel on plaanis Metsa tänava remondiga alustada tuleva aasta juulis, projekterimis- ja ehitushange tahetakse välja kuulutada veel sel aastal.

Haapsalu aselinnapea Innar Mäesalu ütles, et ega varem ehitustöödega peale hakata saakski: hange peab olema üleväl kuu aega, seejärel on vaidlustusperiood ja kui lõpuks

leping sõlmitakse, on ehitajal ehitusprojekti koostamiseks aega kolm kuud.

Teiseks ei soovi linnavalitsus varem remondiga peale hakata sellepärast, et enne seda vahetab Utilitas Lahe tänaval soojatrasse ja seetõttu on üks vanalinna viiv tänav liiklusele mitu kuud suletud. Lahe tänava remondi lõpp on plaanitud 15. juuniks.

Remonditav Metsa tänava lõik on 550 meetri pikkune, ulatudes Nurme tänavast Vaba tänavani. Metsa tänava remondiks on kavandatud viis kuud ja töö peaks valmis saama novembri lõpuks.

Kuigi tänava täpne lahendus saab selgeks projekti koostamise käigus, näeb eskiis ette, et piki tänavat jätkub Tallinna maanteel alanud kergliiklustee. Mä-

salu rääkis, et pärast Uue tänava ristmikku läheb tänav kitsamaks ja seal on plaanis viia kergliiklustee tänava teisele küljele.

Teelõik Uuest Vaba tänavani ongi Mäesalu sõnul kõige keerulisem, sest seal on maa all palju eri trasse.

Linnavalitsus küsib reedel Metsa tänava remondi tarvis volikogult luba kasutada 900 000

eurot. Hind on samas suurusjärgus teistel analoogsetel teelõikudel olnuga. Kuigi vahepeal on olnud inflatsioon ja maksutõusud, uskus Mäesalu, et tänava remondihind on sama, sest ehitusettevõtetele on praegu tööd vähe.

Metsa tänava lõik Tallinna maanteest Nurme tänavani remonditi 2021. aastal.

MALLE-LIISA RAIGLA

Mitmevõistlusest osavõtjad.

KAJA LADVA

Selgusid parimad kergejõustikunoored

Esmaspäeval Haapsalu spordihoones peetud Läänemaa järelkasvuvõistlused andsid maakonna noortele kergejõustiklastele võimaluse panna end proovile mitmevõistluses. Võistluskavva kuulusid 25 m jooks, hoota kolmikhüpe, topispallivise ja kõrgushüpe.

Koolide aktiivne osavõtt tõi kohale noori sportlasi, kelle seas särasid nii algajad talendid kui ka juba suuremaid kogemusi omavad sportlased.

Parimad pälvivad medalid ja kiidusõnu nii korraldajatelt kui ka treeneritelt.

KAJA LADVA

Järelkasvuvõistluse parimad

2016–2017

Tüdrukud

1. Hanna Mariita Heimvell (HPK) 27 p
2. Grit Klopman (Oru) 21 p
3. Kärolin Paali (ULA) 19 p

Poisid

- 1.–2. Olari-Erik Reintal (Ridala) 24 p
- 2. Roger Mõtt (Lihula) 24 p
3. Hugo Loorits (HPK) 23 p

2014–2015

Tüdrukud

1. Gettel Rodima (ULA) 60 p
2. Ketlin Rehkalt (Risti) 52 p
3. Rosanna Eltmaa (HPK) 43 p

Poisid

1. Karl Rohtla (Taebala) 54 p
2. Maiko Koppe (ULA) 53 p
3. Hendriko Kallus (Ridala) 45 p

2012–2013

Tüdrukud

1. Roosi Saar (Oru) 53 p

2. Krislyn Geizdans (HPK) 52 p
3. Kethe-Marii Paes (HPK) 36 p

Poisid

1. Romet Hütt (Ridala) 53 p
2. Willem Jaan Witkamp (Ridala) 52 p
3. Juhan Karlis (HPK) 51 p

2010–2011

Tüdrukud

1. Eliise Mari Toomemägi (Ridala) 40 p
2. Saskia Nebokat (HPK) 30 p
3. Anna-Riin Laidre (HPK) 29 p

Poisid

1. Christofer Kuusik (HPK) 40 p
2. Pärtel Tederov (HPK) 32 p
3. Oliver Jugapuu (HLA) 26 p

2009 ja varem sündinud

Tüdrukud

1. Egle Kolga 35 p
2. Kleer Jaani 32 p
3. Marta Klooster 31 p

Haapsallaste Reet Lainemaa (vasakul) ja Urve Raba jaoks ei möödu päevagi varrasteta.

2 X MALLE-LIISA RAIGLA

● EI PÄEVAGI VARRASTETA

Haapsallased koovad Ukraina sõduritele sadu sokke

Kaks korda aastas pakivad kolm Haapsalu naist järjekordsed soki- ja kindapaarid pappkastidesse ja saadavad Tallinna kaudu Ukrainasse.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

„Siin meie relvavennad on,“ ütles haapsallane Reet Lainemaa. „Vardad on meie relvad.“

Relvavennad istuvad Lainemaa pisikeses hubases elutoas kohvilaua taga: peale tema enda veel kaks naist, Aino Kasemaa ja Urve Raba. On 22. november, sõja 1002. päev.

Lainemaa nagu Ukrainagi jaoks algas kõik palju varem: üle kümne aastat tagasi, kui ta naiskodukaitsjate üleskutsel kodus Ukraina sõduritele esimesed 11 paari sokke. Päevaks, kui kaheksa aastat vintunud sõda Ukrainas uuesti nooreks sai, oli Lainemaal üle 80 kilo lõnga juba sokkideks kootud ja 700 paari rindele saadetud. Paremsektori väeosa sini-kollase lipu riputas ta köögiakna ette 24. veebruaril 2022. aastal ja kodus edasi. Üsna pea pärast seda liitusid temaga Raba ja Kasemaa.

Kolmekesi saadavad nad Ukrainasse sokke kaks korda aastas. Üks koob lastele, teine naistele ja kolmas kaevikutesse, kus neid kulub lõpmatuseni. Lainemaal läheb 11. aasta, Rabal ja Kasemaal kolmas. Naised arutavad ja arvutavad tükk aega, aga täpset sokihulka kätte ei saa. „Ma pole neid lugenud, ma koon,“ ütles Kasemaa. Üle 800 soki kudu- nud Lainemaa pakub, et Kasemaa on kudunud 70 paari ringis, Raba 300 paari. „On see nii tähtis,“ ütles Kasemaa isegi natuke pahaselt. Iga kaevikusoki- paari juurde käib lisapaar puuvillaseid alussokke. „Need ma ostan,“ ütles Lainemaa.

2024. aasta veebruaris läks Haapsalust Tallinnasse ja sealt edasi Ukrainasse kuus pappkasti: 155 paari villaseid sokke ja kin-

Ukraina värvides sokid sõduritele.

daid, veekeetja, röster ja lahustuvat kohvi, koorepulbrit ning klaaskomme. „Kolm mütsi saatsin ka,“ ütles Lainemaa.

Septembris läks teele 250 sokipaari, mille peale isegi Lainemaa silmad suureks ajab ja hakkab üle rehkendama. Aga vihikuse kirja pandud see number on, ju ta siis nii oli, arvavad Kasemaa ja Raba.

Lainemaa vihikus on kirjas kõik, mis üle kümne aasta jook- sul Ukrainasse saadetud. Lainemaa keerab lehti. Värviraamatuid Bahmatši kirikukooli lastele käis ta spetsiaalselt ostmas. Raamatupoe kinkekaartide eest. „See oli veel enne sõda. Kas seda kiriku- kooli seal enam alleski on,“ ütles Lainemaa. Enne sõda tähendab enne 2022. aasta 24. veebruarit.

Lainemaa avab arvuti. Iga aasta kohta on oma kaust. Üksteise järel klõpsab ta neid lahti. „2019. aasta sokid nägid niimoodi välja. Kahe lõngaga ja Ukraina lipu värvides,“ ütles Lainemaa.

2024. aasta veebruaris teele läinud kuue pappkasti peal on ukrainakeelsed kirjad. Vene filoloogist Lainemaa saab ukraina keelega enam-vähem hakkama. „Mulle on öeldud, et kood ja kood, aga lõpuks läheb kõik

Kiievi turule,“ ütles Lainemaa. „Ega ikka ei lähe küll!“

Tal on Tallinnas oma inimene, kes pakid Ukrainasse kohale viib. Algusest peale on viinud. Lainemaa näitab fotot Mariupoli 503. mereväebrigadi võitlejatest saadetise taustal. „Pole enam Mariupoli ja mine tea, palju neid pois- segi elus on,“ ütles Lainemaa.

Naiste deviis on: ei päevagi varrasteta. „Ma ei kujuta ette, et käed oleks niisama süles,“ ütles Lainemaa. Televisori ees istuda, käed rüpes – see ei tule kõne al- lagi, ja nii neid sadu sokke kaevikutesse kootakse. „Eks mõni- kord õhtul käed valutavad ka, aga see läheb üle,“ ütles Raba. „Läheb üle muidugi!“ ütles Lainemaa.

22. novembril, sõja 1002. päev, ripub sini-kollane lipp endiselt Lainemaa köögiakna ees, elutoas mängib Ukraina televisioon, tumba peal on sini-kollane sokikuhi ja riulis aukohal kaks raamatut: Tetjana Himitsi „Sõja jalust. Mariupolist Haapsalusse“ ja Simon Shusteri „Šõumees“ – raamat Volodõmõr Zelenskõi elust koomiku ja Ukraina presidendina.

„Esialgul mõtlesin, et noor pois ja naljamees, mis sellest saab,“ ütles Lainemaa, „aga pa-

remat presidenti ma ette ei kujuta.“ Kasemaa ja Raba noogutavad.

„Seda ma teadsin, et Reet koob,“ ütles Raba. Ühel heal päeval tõi Lainemaa käsitööringist tuttavale Rabale lõngakera. „Ütles, et tee üks paar sokke ja nii see hakkas,“ ütles Raba.

Kasemaa luges 2022. aasta märtsis lehest, et Lainemaa koob. „See oli mulle nagu äratus. Oli artikkel, otsisin Reeda üles ja nii see läks,“ ütles Kasemaa.

Kuigi maad kipub võtma sõjatüdimus ja rindeuudiseid ei löö päevadesse enam mõrasid, koovad kolm naist stoilise rahuga edasi. Maailmas pole asja, mis ära ei lõpe: naised teavad, et „ta“ ehk sõda võib väga pikaks minna ja „nad“ ehk Venemaa võib Ukraina enne seda maatasta lõhkuda, aga villaseid sokke läheb ikka vaja. „Hädas- olijat tuleb aidata,“ ütles Kasemaa. „See on mulle jõukohane – pensionist lõnga osta ja kudu- da. See on minu panus.“

„Põhjus on äärmiselt lihtne,“ ütles Lainemaa. Tema mõlemad vanaisad pillutati võõra riigi eest sõtta. Üks „vabastati“ 1944. aastal elust, nagu käib „vabastamine“ Ukrainas. „Koon oma vanaisade pärast ja kõikide teiste pärast ka,“ ütles Lainemaa.

Küsin naiste käest, kui kaua nad jaksavad loota, sest mis need sokid muud on kui lootus. „Kui venelased löödi Kiievi alt tagasi, siis arvasin, et sõda saab läbi,“ ütles Lainemaa. „See oli 2022. aastal.“

„Mäletate, kui tegime plaane, et sõda lõpeb ja siis me läheme kõik koos Kiievisse?“ küsib Raba teistelt. Naised noogutavad. Enam plaane ei tehta. Lihtsalt kootakse. Kui kaua? „Nii kaua, kui sõda käib,“ ütles Lainemaa. „Enne ei lõpeta me mitte mingil juhul. Ja pärast ka mitte.“

29. NOVEMBER
KELL 19:30
Wiedemanni spordihoone

Pilet 3€
Õpilane 1€

HAAPSALU HERILASED

saku liiga

PAIDE VIKING WINDOW

HAAPSALU 745 HOLM UTILITAS

Lumiste LAIAND HEA OLLA A.LeCoq Lääne Elu OLE terve!

LÄÄNELA VARA K-Hoppe

MARVIC TRANSPORT member of Marvic Group Chef Lunden HERMAN HAAPSALU UKSETEHAS

● VANARAHVAS TEADIS

Kuidas Läänemaal lastetusest jagu saadi?

Viimasel ajal on siin-seal tõstetud hädakisa eestlaste arvu kahanemise pärast. Lapsi sünnib tõesti vähevõitu. Eks põhjusigi leidub mitmeid.

MATI MANDEL
ajaloolane

Samas ei saa unustada, et on olnud hoopis hullemaid aegu. Näiteks teise maailmasõja järel oli Eesti kaotanud suure osa oma elanikkonnast. Veel hullem oli olukord pärast Põhjasõda, kus lisaks otsestele sõjakaotustele võttis oma osa nälj ja katk. Et Põhjasõjale järgnes tuntav sündimuse tõus, võib pidada lausa imeks.

Mida siis teha saab? Nii mitmedki kavalpead on pakkunud välja võtteid, kuidas inimesi paljunema panna. Seni küll tulutult. Ega nendega, kes ei soovi lapsi saada, polegi teha midagi. Osa neist hakkab küll lastele mõtlema, kuid alles siis, kui vanadus käes ja järglasi saada hilja.

Aga on ka inimesi, kes küll sooviksid järeltulijaid, kuid mitmesugustel põhjustel see ei õnnestu. Küll pööratakse abi otsides doktor Sõritsa poole, küll käiakse posijate ukse taga. Viimastel on küll alati midagi põnev pakkuda, tulemused jäävad aga enamasti nullilähedasteks.

Ehk aga tasuks pöörata pilk minevikus kasutatud abinõude poole. Ajaloos on ju olnud perioode, kus järeltulijate järele on olnud lausa karjuv vajadus. See tekkis siis, kui inimkonna areng

Kokuta Liukivi 1920. aastatel.

ERAKOGU

jõudis nii kaugemale, et igapäevane töö hakkas tekitama lisaväärust. See oli aeg, mil põlluharimisel ja kariloomade pidamisel hakkasid kuhjuma rikkused. Siis hakati hankima väärtesemid ja rajama uhkeid ehitisi, eelkõige surnutele määratud monoliitide hauakambreid ja kaitseehitisi. Eestis küll püramiide ei püstitatud, kuid märkimisväärseid kalmeehitisi küll. Siis tekkis ka vajadus arvukate järeltulijate järele, sest varasid ei saanud ju võõrastele jätta. Pere vajas ka rohkesti

just meessoost töötajaid. Järeltulijaid pidi sündima palju, sest haigused röövisid paljud lapsed juba tiiteas.

Häda perele, kus järeltulijaid polnud. Tol ajal võis juhtuda, et naised, kes lapsi ei saanud, jäeti maha, sest kogu viga arvati olevat naises. Ei teatud, et põhjus võib peituda ka mehes ja isegi omavahelises sobimatuses. Juba ürgsetel aegadel hakati lastetusele ravi otsima.

Ei tea, kuidas mujal, kuid vana Läänemaal on praegugi tea-

da kaks objekti, kust naised lastetuse vastu abi otsisid ja mõnikord ilmselt ka said.

Kapra metsas Lääne-Nigula kihelkonnas asus „Poola kuninga haud” ja sellel haul asus vanasti „Poola kuninga ristikivi”. Legendi järgi ratsutanud seal kuningas kuld- ja hõberahadega ehitatud hobuse seljas. Üks kuuse otsas istunud mees lasknud üliku maha, misjärel kuningas koos kuld- ja hõbehetega sinnaasasse maha maetud. Hauale pandud kaks jalga (üle poole meetri) kõrge kõver paepest. Hiljem hakatud paepesti pidama pühaks ja imet tegevaks ning selle juures käima haiguste vastu abi otsimas.

Kui 1920. aastatel hakati kirja panema kihelkondade muistiseid, jutustanud Rootsihumba saunas elanud naine muististe kirjeldajale, üliõpilasele Veitmanile loo, et tüdrukud, kes veel mehele ei olnud saanud, olid neljapäeva õhtuti kaksiti sellel kivil istudes oma suguosasid kadakase vihaga vihelnud. Usutud, et sarnane vihtlemine võib neiu poisile meeldivaks teha. Viht jäetud hiljem kivi juurde ühes hõberahaga maha. Paljud tüdrukud olla niiviisi tanu alla saanud. Pole ka ime – küllap oli seal vihtlemisel ümbruskonna mehi piilumas. Mehed armastavad teatavasti silmadega

ja eks seal avanes nii mõnigi ahvatlev pilt. Taolisi vihtlemisi toimetatud isegi veel 19. sajandi lõpul. Ka arvatud, et kivi tükikestel ja purul on abistav võim. Küllap saadi sealt abi ka laste nappuse puhul. Nii kaabitud sealt kivitükikesi ja puru ning võetud kaasa, mistõttu sammas paljugi oma endisest kujust kaotas. Kas sellest kivist veel praeguseks midagi alles on, autor ei tea.

Kuid Lõuna-Läänemaal Masu mõisa ja Kokuta küla vahel leidub teine tähtis muinsusobjekt Liukivi, mis on praeguseeni alles, kuid täiesti kasutamata ja sammaldunud. Praegu asub kivi lausa teeperves, kunagi oli koht ilmselt vähem käidav.

See Liukivi on praegu isegi riikliku kaitse all. 1920. aastatel olid kivi ka liulaskmise jäljed veel selgesti näha. Neid kivi ülaosas algavaid jälgi on kolm. Kivisse on süvendatud ja siledaks lihitud tagumikujäljed, mille sügavus on vähemalt 3–5 cm. Nii selgeid inimese poolt kivisse süvendatud istmikujälgi pole teada ühelgi teisel rahnul Eestis, küll leidub neid mujal Euroopas, näiteks Šveitsis, Saksamaal ja Skandinaavias.

Kivi ülaosas leiab veel vähe-malt kolm peopesasuurt lihvitud süvendit. Taolisi inimese

tehtud ümaraid lohukesi esineb lausa mitmesajal Eestis registreeritud raudkivil ning uuemad uurimused seostavad ka neid viljakusmaagiaga.

Niisiis pole kahtlust, et Kokuta Liukivi puhul on tegu mälestisega, kus on muistsel ajal käidud lastetuse puhul abi otsimas. Millise kuufaasi ajal seal käidi ja milliseid rituaale kasutati, seda me kahjuks ei tea. Kindlasti lasti liugu alasti, võimalik, et kasutati ka nagu Kapra metsa kivi puhul kadakavihtu. Kindlasti olid välja kujunenud mingid kindlad rituaalid. Millised, seda me küll kahjuks enam ei tea.

Tänapäeval on selgeks saanud, et iga paar ei saagi omavahel lapsi, põhjus võib peituda isegi geneetilises sobimatuses. Muistsel ajal seda ei teatud. Kindlasti mõni kivi külstanud naine muistsel ajal aga abi sai. Mine tea, ehk aitas selleks kaasa isegi mõni lähedase Kokuta või Mäense küla mees, kelle geenid abi otsijaga sobisid. Kindlasti käidi Liukivi juureski kaugelt tulnud võõraid naisi piilumas. Abi saanute kaudu aga kivi kuulsus levis.

Mine tea, ehk saaks selles mures abi ka tänapäeval. Kõige tähtsam on ju alati usk ja lootus. Tasuks proovida!

Hea läänlane!

Õeldakse, et andmisrõõm on suurem kui saamisrõõm. Kohe kätte jõudev advent on just sobiv aeg röömustada selle üle, et saad teha kellelegi head. Iga päev kuuleme uudiseid sellest, kuidas elu muutub järjest keerulisemaks. Nii on meie kõrval järjest rohkem ka lapsi, kelle jõulud tulevad nukramad, sest nende vanemate rahakott ei võimalda teha kingitusi. Et ka nende laste silmad jõuluõhtul säraksid, korraldab Lääne Elu kolmandat korda heategevuskampaania, kus lugejate abiga täidetakse kehvamates oludes kasvavate laste jõuluringisoovid.

Kingisoovid on kokku kogunud Haapsalu linnavalitsuse lastekaitsetöötajad, kes toimetavad kingid ka lasteni.

Aidake meil aidata!

Tänutundega
Kaire Reiljan,
peatoimetaja

Aitame täita laste jõulusoovid!

Kui tahad anda oma panuse laste jõulusoovide täitmisel, siis kirjuta aadressil info@le.ee või helista telefonil 473 1111 ja anna meile teada lapse nimi, kellele soovid kingituse teha.

Kingitusi ootame pakitult 13. detsembrini
Lääne Elu toimetusse
Posti 30, Haapsalu.

<p>Kerdo 16 kalastustarbed: silikoonlandid, Slideri landid (suurus 7) ja ridvarull</p>	<p>Ranno 6 puldiga auto või monster</p>	<p>Adeele-Marie 8 suur karu/jänes või suur padi; binokkel</p>
<p>Greete-Sofia 6 magnetklotsid, ehited, nukuvoodi</p>	<p>Carl Trevor 12 Nike või Adidase must või sinine dressipluus (suurus 146/152)</p>	
<p>Ats 15 Xbox One mäng</p>	<p>Keron 7 monster puldiauto</p>	

Haapsalus süttib laupäeval adventiküünal

Kui üle Eesti tähistatakse esimest adventi sel pühapäeval, siis Haapsalu adventiküünal süüdatakse Haapsalu Lossiplatsil laupäeval.

Nagu mitmel viimasel aastal, näeb tänavugi laupäeva õhtul vanalinnas valgusmängu. „Linnusemüüri valgustame ja natuke on üllatust ka,” ütles Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus. „Püüame luua toreda tunde,” lisas ta.

Adventiõhtu Haapsalus algab laupäeval kl 16.30 Canzone ja Oru kooli koori ühiskontserdiga „Lootus” Haapsalu toomkirikus.

Canzone dirigent Ulrika Grauberg ütles, et seekord ei esitata jõululauludest koosnevat kava. „Pigem on paljude esitavate laulude sõnum, nii nagu ka pealkiri seda kajastab, lootus. Igal juhul on tegemist hea ja helge kontserdiga,” ütles ta. Grauberg lisas, et muuhulgas tuleb esitusele ka valik tulevasta aasta laulupeolaule. „Needki laulud lähtuvad samast lootuse mõttest,” ütles Grauberg.

Toomkiriku kontserdil astub üles Canzone kolm koori – mudilaste, laste- ja neidude-naiskoor – ning Canzone teise dirigendi ja Oru kooli muusikaõpetaja Eneken Viitmaa juhendatavad Oru kooli mudilaste ja lastekoor. „Kokku 120 lauljat,” ütles Grauberg. „Mitte et me kogu aeg kõik koos laval oleks, aga kaks laulu esitame küll kõik koos. Kuidas siis ära mahume, ei oska praegu öelda,” ütles Grauberg.

Kell 18 kanduvad adventiaja alguse sündmused Lossiplatsi-

Adventiküünla süütamine 2023. MALLE-LIISA RAIGLA

le, kus kell 18 süüdatakse tuled Haapsalu linna jõulukuusel ning ka adventiküünal, millest saavad kõik soovijad koju kaasa viimiseks süüdata oma küünla. Adventiküünla süütamisel loovad meeletu Do-Re-Mi laulustuudio lapsed.

Saaniga saabuvad Lossiplatsile jõuluvanad, kellele antakse üle kuuse kõrval seisva jõuluvana maja võtmed. Kuni jõuludeni ootavad jõuluvanad nädalavahetustel kl 12–18 oma majas lapsi ja miks mitte ka täiskasvanuid.

Sama ratastega saaniga, mis jõuluvanad Lossiplatsile toob, saab tasu eest teha lõbusõitu. Parbuse sõnul sõidutab saan soovijaid Jaani tänava kaudu Vee ja Rütüli tänavale ning sealt Mängu ja Ehte tänava kaudu tagasi Lossiplatsile.

KAIRE REILJAN

Kui kodust kord laia maailma ...

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

Praegugi on vastik mõelda, kuidas inimesed seal Pagaris, Nunne tänava keldris või Kawe keldris vaakusid õhupuuduses, poolpimedates kongides. Oodates, milal juurdlus ja piinamised lõpevad, et saaks laagrisse, sunnitöölaagritesse, sinna, kus vähemalt algaastatel pooled surid.

Mõne päeva eest läbis ajalehti teade, et Idel Jakobson elab Lasnamäel rahulikult edasi ja Vassili Riis Pärnus. Need küünilised Eesti rahva mõrvarid ja jälitajad olevat liiga vanad, et kohtuasja alustada. Isegi mitte alustada ja süütoendeid koguda, need avalikustada. Kas meie Eesti rahvast on tõesti nii totaalsetel löödud, et isegi tõde ei julgeta jalule seada.

[Tegelekult oli sel ajal alustatud kriminaalasi nii Idel Jakobsoni kui ka Vassili Riisi suhtes. V. Riisi kriminaalasi jõudis isegi kohtusse, kohtuprotsess jäi pooleli kohtualuse tervise halvenemise tõttu; I. Jakobson suri enne, kui asi kohtusse jõudis. Küll aga leidis ajakirjanduses väljaitlemisi, mis juurdlust absurdiks nimetasid. L. V.]

Tagasi Patareis

Minek tagasi Patareisse toimus tõenäoliselt 1950. aasta jaanuaris või veebruar alguses. Nagu ikka – õhtul hilja musta rongaga. Arvatavasti oli uue elupaiga numbriks 19 Patarei sideosas. Nüüd polnud ma enam rohelise uustulnuk. Ikka tavaline valvuri pilk läbi silma, luuk kinni, luuk lahti. Riivid raks-raks lahti, uksest sisse. Kambris, mis oli ette nähtud kuuele inimesele, oli seekord 24 tulevast sunnitöölisi.

Näpu otsas oli mul väike kompsuke, valvur ulatas mulle mingi teki ja laastupadja. Õhk oli hapu, küll mitte nii hapu kui Idel Jakobsoni residentsis. Keegi küsis: „Kas Pagarist?” Vastata polnud vaja. Vana vang tundis niigi Pagarist tulijad ära. See oli pigem kaastundeküsimus. Ilma pikema jututa keerasin enda ukse alla kagarasse, padi pea alla, tekiräbal peale. Küll tuli hea uni. Ei mingeid viirastusi Kukka-Vollist, Hobusenäost, põrandalohuga saunast, kust nii palju verd oli alla voolanud. Hommikul, kui kell kuus valvur võt-

mega vastu ust tagus, sain aru, et olin Patareis. See oli samm vabaduse poole. See oli vangide üleüldine arvamus.

Taas jälitas pidev näljatunne. Menüü ei muutunud: ikka supilake mõrstanud kalast, 10 cm pikkustest soomustega ahvenatest või haisvast tursast, kulbitäis tatra- või hirsitutu, 460 grammi leiba, 2 tükki suhkrut.

Kõige raskem oli neil, kes mitte mingisugust pakki ei saanud. Mõni suutäis, mis pakisaajate käest pudenes, aitas vähe. See tegi elu moraalselt raskemaks. Kui kõik on ühtviisi nälgas, on seda palju talutavam välja kannatada. Pakkide saajad jagasid saadud toitu rohkem omavahel, oli siis ju antud tüki eest teinekord tükk tagasi saada. Meie perel, neli meest vangla müüride vahel, oli paki saamise võimalus peaa-

gu olematu. Teadsime väga hästi, missugusesse olukorda jäi kodu. Meil ei tulnud kordagi mõtlesse, et keegi peaks pakki saatma. Oli neid, kes olid juba kaua vängis olnud ja kes said pakke, kellele polnud keelatud pakki saamine uurija poolt. Nemad taipasid, kellele on tükikest kõige rohkem tarvis. Olen tänulik nende inimestele.

Mingil imekombel oskas meie öde Herta paaril-kolmel korral meile välja nõiduda pakid, milles oli leiba ja liha. Mulle on see tänapäevani arusaamatu. Pealegi tuli need isiklikult Patareisse tuua. Pagaris olid pakid keelatud.

Võis olla, et mõnel „lehmal” (nihil) söödeti ülal kõht täis. Patareis said nad erilisi pakke, mis olid sisu poolest kohe ära tuntavad. Mulle meenub ikka ja jälle mitu meest, kes püüdsid tõestada, et 450 grammi vesist leiba päeva kohta on isegi palju. Seda ei suutvat inimese ära süüa ühe päevaga. Nad said samal ajal pakke ja juhtus vahel tõesti nii, et viskasid hallitama läinud leiva paraskisse. Olen seda ise näinud.

Viskasid minema, aga kaasvängidega ei jaganud. Kuid elus juhtub mõndagi, ka seda, et nendele meeste millegipärast ei tulnud enam pakke. Võib-olla keelati ülekuulaja poolt ära, võib-olla arreteeriti omaksid. See olukord lausa söi mehi moraalselt. Norutasid nurgas, läksid pikkamööda näost kollaseks-roheliseks. Ja lõpuks, kui toidujagamisel jäi midagi üle (seda juhtus vahel), seadama supi- või pudruliru, olid nad esimesed, kausid käes, kes tormasid luugi juurde. Ma ei mõista neid hukka, on inimesi. Kes on loodud niisugusteks enesekeskseteks, ju nad pole elust õpetust leidnud.

Nüüd siis jälle Patareisse, sideossa. Sideosaks nimetati seda vangla osa, mis ühendas vana Katariina II aegset loogakujulist merekindlust.

Eesti valitsuse ajal ehitati juurde uus osa, mis ühendas „looga” otsi. Need kambrid olid tol ajal ette nähtud kuuele inimesele. Seinal oli kuus raudraamisnari, mis olid allalastavad ja üles tõstetavad. Järgneb

Sideosaks nimetati seda vangla osa, mis ühendas vana Katariina II aegset loogakujulist merekindlust.

(AJA)JÄRK	PUU VÕI PÖÖSAS	EHMUNUD HÜÜATUS	KELVIN	AINUSKI	NÄRVI-	NIKKEL	OMAENESE	ÜKSIK PEEN KARV	ROHKE VAEVAGA
...VAIK (TEHISVAIK)					USA FILMILAVASTAJA				
RIIK AASIAS			TEISTETA ...DERMIA (NAHAHAIGUS)						
AJUTINE		KERGE KITSAS PAAT ROHELINE				RE-BEMOLL PÜKSIKANDJA			
SEMI-KOOLON								KÜLA NÄSA RINNA-NÄÄRMEL	
PUNKT	LINN LÄTIS ÜLE-RÕIVAS							NOOT MELOODI-LINE	
... OSTRAT				HEA KÜLG					
LÄBINI, ÜLENI				ÜLEMINEK					
JOONES					VILETS ANTIMON				
TELESAADE		KOOSTIS-OSA MONSTRUM				MAGAMINE INGLISE K EESSONA			
ASUKOHAMÄÄRAJA			TIBUDE KASVATAMISE RUUM PÕRISEV HELI						EESTI HELILOOJA (NIMI+IN)
URAAK	EESTI JALGPALLUR ...PUHASTI				MÜNT VETTE KUKKUMISE HELI				
OHATIS						KAUDU (LD) KOOS-KÖLALINE			
KOERATÖÜG					ULTRA-VIOLETT PUU		VISMUT ...SABA		
JÄRELE (MURDES)									
IGI, ÜRG-			PRIMAAR-SUS VALGE KIHT SUUS						
NÄITEKS		EBA-, NAGU (VANKR) TELG						SIIMENS NÕNDA	
VAHE-VOKAAL					KIIRE-, KIIRGUS- JUPITERI KUU				
RAHVUSLIK RINGHÄÄLINGUORGANISATSIOON									
TOIDUKOHT (KÖNEK)									LUKSUS-NUMBER

KUHU MINNA

• KINO

Haapsalu kultuurikeskuses: „Vaiana 2” 28.–29. nov kl 17.30, 30. nov 1. dets kl 11, 2.–4. dets kl 17.30. „Mind on kaks” 28. nov kl 19.30, 1. dets kl 13, 4. dets kl 19.30. „Lee: fotole jäädvustatud tõde” 29. nov kl 19.30, 30. nov kl 13.

• KONTSERT

Haapsalu toomkirikus: 30. nov kl 16.30 kontsert „Lootus”. Canzone ja Oru kooli lauljad. Sisepääs: vaba annetus.

Haapsalu kultuurikeskuses:

1. dets kl 14 kontsert „Valguse ootel”. TÜ Viljandi kultuuriaakadeemia ja Tallinna Ülikooli BFM segakoorid. Tasuta.

• MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuseum K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula): R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum (Sadama 32, Haapsalu) T–L kl 10–16. Muul ajal ettevalmistusel, tel 5562 3993. www.aiboland.ee.

Rõude muuseum 1. oktoober – 1. mai avatud ettevalmistusel roudemuuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud ettevalmistusel E–R 10–17. Tel 5333 8586. E-post: lihulamuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum: ekskursioonid ettevalmistusega. Tel 509 9663. E-post: hanilamuuseum@laaneranna.ee.

• NÄITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3) trepialglaial seintel Kädi Risti „Võlumetsa saladused”.

Lugemissaali vitriinides „Napoleon I Bonaparte 255”. Näitused on avatud 29. novembrini.

Laenuusaali vitriinides tsaariaegsed nõud ja merendusega seotud raamatud Jüri Tõnisma kogust 28. novembrini.

Haapsalu linnagaleriis: Tiiu Randmann-Mihkla performance „Ma su pisaraid ei usu” 30. novembrini. Galerii avatud K–P 12–18.

Haapsalu kultuurikeskuse fuajees: Haapsalu fotoklubi aastanäitus 30. novembrini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2): majagaleriis Liina Viireti akvarellinäitus „Tuju ja taju” 14. detsembrini. Galerii avatud T–R 14–18, L 12–16. Tasuta!

Kullamaa kultuurimaja galeriis: „Legendaarne haridusjuht Jüri Uustalu” ja „Silla kooli lugu”. Näitused jäävad avatuks 29. detsembrini.

KOOS ON SOODSAM!

Digi- ja paberlehe tellimiseks võta ühendust meili teel le@le.ee või telefonil **473 7111**.

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas

LÄÄNEMAA LOOMADE VARJUPAIK

+372 523 8957
LAANEMAA@VARJUPAIK.EE

ANNETUSE SAAD TEHA, HELISTADES 900 7000. KÕNE HIND 5 €.

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetus 473 7222,
kuulutused ja reklaam 473 7111,
e-post info@le.ee, reklaam@le.ee
Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja Kaire Reiljan
Toimetajad Kaie Ilves, Urmas Lauri,
Malle-Liisa Raigla, Andra Kirma
Keeletoimetaja Riina Tobias
Küljendaja-kujundaja Tiina Kelviste

Reklaamitoimetaja Elina Lumeste
Kliendihaldur Mai Sarv

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504 Haapsalu, tel 473 7222
Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Kojukandeprobleemid:
tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

MÜÜK

Müüa käsipump kaevu, sobib aastaringelt kasutamiseks. Pump on külmakindel. 557 4792.

PUIT

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meetrist küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks!

TOORES JA KUIV LÖHUTUD LEHTPUU, METSAKUIV LÖHUTUD OKASPUU.

Laotud puude tärme 10 ja 15 ruumi kaup.

Tel 521 1377.

www.pajakapuit.ee.

HIND al 50.-

3 m LEHTPUU.

Tärme 30 tm.

Hind kokkuleppel,

tel 502 4895.

TURG

Olevi puukool OÜ müüb pühapäeval, 24. novembril alates kl 10 Haapsalu turul kartulit, porgandit, mett, hapukapsast. Tel 5681 7035. Ütle naabrile ka!

TEENUS

Korstnapühkimisteenus ja tõmbeprobleemide lahendamine. Korstnapitside ehitus ja remont. Tel 5342 2642.

Ohtlike puude raie, võsaloikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Teostame fassaadi soojustus- ja krohvimistöid, vundamentide ehitust, plaatimistöid. Lisainfo

telefonil 520 9931, Egert Siig, Argo Sinimeri: 5837 5585 või housifyehitus@gmail.com. Koduleht <https://housify.ee/>.

Rakkekaevude puhastamine, remont ja rõngaste vahetamine. Kaevuümbriste ehitus ja käsipumpade remont. 5840 0240.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330

Läänemaa vähiühing on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle kümne aasta.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB EE621010220047448013.

Lääne Elu otsib ajakirjanikke.

Saada CV aadressile info@le.ee. Lisaküsimuste korral helista telefonil 473 7222.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal. Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS. Teave veebis www.abikassa.ee. E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

Kui Sul on probleem või pole muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUS

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus. weebly.com/

TEATED

Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade avalikustamise tulemustega arvestamise teade

Regionaal- ja põllumajandusministerium (REM) teatab, et korraldasi-me ajavahemikul 23.09–23.10.2024 Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise, sh KSH programmi avaliku väljapaneku. Avaliku väljapaneku jooksul esitati 23 ametlikku kirja, millega tehti ettepanekuid ja täpsustati sõnastusi. REM selgitas ja põhjendas oma seisukohti ning võttis enamjaolt arvesse esitatud ettepanekuid ja arvamusi. Avalikule väljapanekule järgnesid avalikud arutelud: Kuressaare kultuurikeskuses 28.10, Hellamaa külakeskuses 29.10, Lihula kultuurimajas 30.10, Pärnu-Jaagupi rahvamajas 31.10, Türi kultuurikeskuses 1.11, Järvakandi kultuurihallis 4.11, Paide muusika- ja teatrimajas 5.10, Rapla kultuurikeskuses 6.11, Märjamaa rahvamajas 7.11, Goldenbecki majas 8.11, veebikeskonnas MS Teams 11.11. Avalikul arutelul tutvustati planeeringut üldiselt ning avaliku väljapaneku tulemusi, sealhulgas REM seisukohti. Samuti oli võimalik esitada täiendavaid küsimusi ja ettepanekuid planeeringu kohta. Planeeringu täiendatud materjalid, arutelude protokollid, esitatud kirjad ja vastused on leitavad veebilehel <https://riigiplaneering.ee/riigi-eriplaneeringud/eesti-lati-neljas-elektriuhendus>.

Liikluskorralduse muudatus seoses advendiaja avamisega Haapsalu Lossiplatsil

Reedel, 29. novembril kell 22 suletakse Lossiplats parkimiseks seoses laupäeval toimuva advendiohtu üritusega. Laupäeval, 30. nov on Lossiplats ka liikluseks suletud kell 17–20. Vabandame võimalike ebamugavuste pärast!

Haapsalu linnavalitsus

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas –

TELLI DIGILEHT JUBA TÄNA.

Tellimiseks võta ühendust meili teel le@le.ee või telefonil 473 7111.

Kallist abikaasat, isa, vanaisa ja vanavanaisa
AKSEL KABRITSAT
28.11.1929–24.11.1990
mälestab 95. sünniaastapäeval lesk lähedastega.

Tuul kurvalt puudeladvus kiigub, on tühjaks jäänud koduke.

Teatame kurbusega, et on lahkunud kallis ema, ämm, vanaema ja vanavanaisa
ENE RIISTOP
27.9.1943–27.11.2024.

Leinab poeg perega

Elu on laul, on habras ta viis, heliseb hetke ja katkeb ta siis...

Südamlilik kaastunne, Raimo ja Reili peredega, armsa ema, vanaema ja ämma

MALLE RÜÜTLI
surma puhul.

Koidula ja Erika, Andres ja Eliis peredega

Raske haiguse läbi lahkus ülekohtuselt vara meie hulgast töökas ja armastatud kaasteeline

MARE PAESÜLD.

Mälestame lugupidamisega kauaaegset kolleegi ja jagame omaste leina.

Õie, Merike ja Toivo

Avaldame sügavat kaastunnet Kaja Rüütli perega kalli

ämma

kaotuse puhul.

Risti osavallakogu Risti osavallavalitsus

Avaldame sügavat kaastunnet Heikile elukaaslase, Liinale lastega ema ja vanaema, Peetrile õe

MARE PAESÜLLA
surma puhul.

Iivi ja Andres

Sinust mälestus me hinges elab, sinu hää ja naer veel kõrvus kõlab...

MALLE RÜÜTEL

Mälestame head kolleegi. Siiras kaastunne lähedastele.

Töökaaslased Rannarootsi Selverist

Aeg mure ja leina kord kergemaks muudab...

On lahkunud meie kallis klassiõde

HELVI KIOLEIN
(sünd. Piirlaid).

Mälestab Lihula keskkooli 17. lend

MARE PAESÜLD

Mälestame head kolleegi. Sügav kaastunne perele ja kõigile lähedastele.

Kolleegid kauplustest Mirell, Triumph ja Bullerby lastekaubad

Südamlilik kaastunne Heikile elukaaslase, Peetrile õe
MARE PAESÜLLA
surma puhul.

Ilme

Mälestame head ja abivalmis
ARNE ÕISMAAD.

Avaldame siirast kaastunnet Heljele, lastele, Hellele ja Matile peredega.

Asti ja Olev peredega

Sügav kaastunne Käthlin Paldisele kalli
isa
kaotuse puhul.

Töökaaslased Haapsalu uksetehasest

BÜROO AVATUD E-R 10-15
KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

REGINA LEPMETS

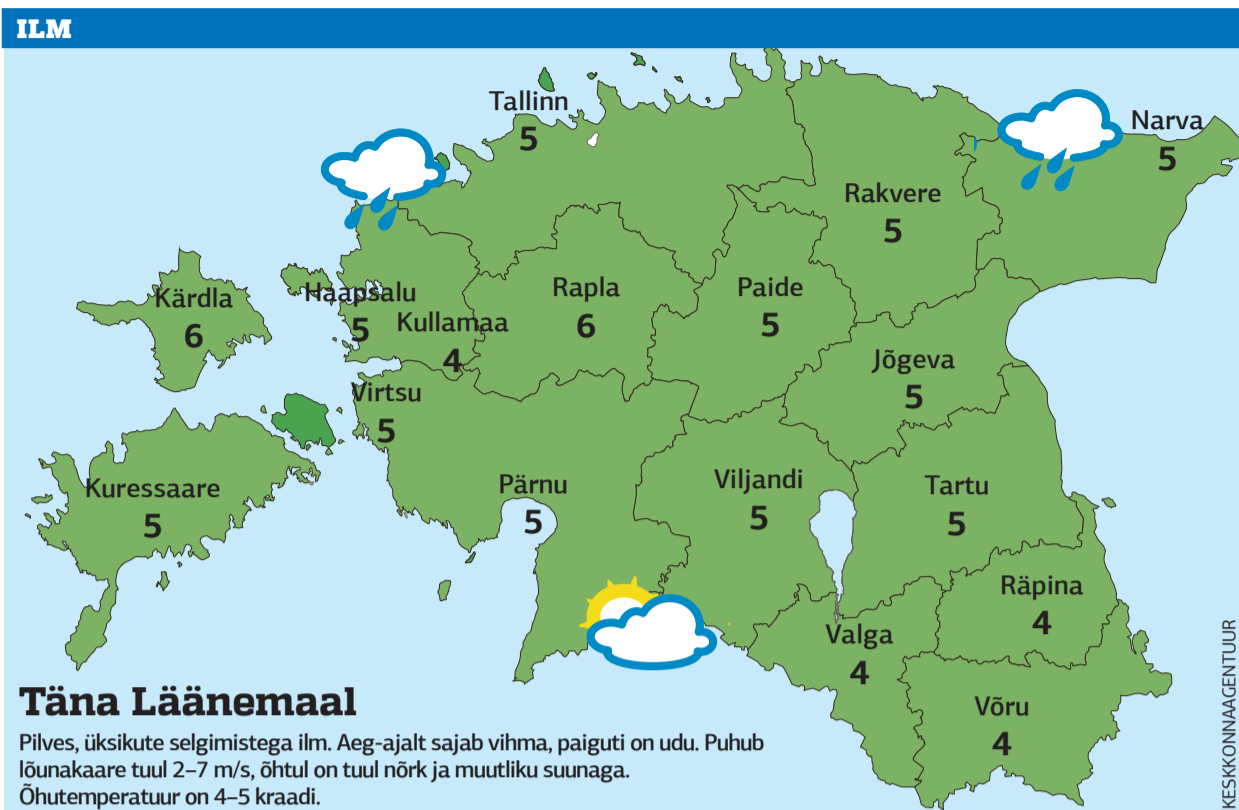
Haapsalu linnuses algab piparkoogiaeg

Haapsalu linnus ootab selgi aastal magusaid töid piparkoogilinnuse konkursile. Meisterdusi saab tuua 1. detsembrini linnuse kassasse. Saabunud piparkoogilinnused pannakse näitusele ning žürii kuulutab 15. detsembril välja võidutöö.

Linnusemeister võib valmistada just endale meeldiva fantaasialinnuse – mingeid piiranguid piparkoogist linnusele ei ole. Kui piparkoogimajal on tavaliselt neli seina ja katus, siis linnus on keerukam ehitis müüride, hoonete ja tornidega. „Selle valmistamine võtab kauem aega, kuid ka vaatamine näitusel pakub selle võrra rohkem põnevust,“ ütles Haapsalu linnuse kuraator Tiina Elvelt ning julgustas täiskasvanuid, lapsi ja peresid konkursil osalema.

Eelmisel aastal toodi konkursile neli piparkoogilinnust ning võitjaks valiti Kaisa Öunas, kelle töö meeldis nii žüriile kui ka publikule.

Konkursi korraldab Haapsalu linnus koos Koogi-kiirabiga. Piparkoogilinnuseid saab Haapsalu linnuses vaadata 6. jaanuarini 2025. **EGON ERKMANN**

Reede	öö päev 0°...4°	Laupäev	3°...6°	Pühapäev	4°...7°	Esmaspäev	3°...5°
põhja-, edelatuul 1–7 (12) m/s		edela-, läänetuul 5–9 (14) m/s		edelatuul 5–10 (15) m/s		lõuna-, edelatuul 5–10 (16) m/s	

ISSN 1406-1430

VAATA KA
WWW.LE.EE

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA

Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Kui soovid jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvusta oma tooteid või teenuseid Lääne Elu veebis sisuturundusartikliga!

Lääne Elu
online.le.ee

Küsi lisa
aadressil
reklaam@le.ee.

29.11–1.12

**MUSTA REEDE
NÄDALALÕPP**

3=4

Osta 3 kuuks paberlehe, digilehe või paber- ja digilehe lugemisõigus –

kingime 1 kuu lisaks.

Võta ühendust meili teel
le@le.ee.

Lääne Elu

% Must Reede, 29. november Haapsalu Kaubamajas %

Coop Konsum (Kell 18–22)	Kõik joogid -20% Pähklid, seemned ja kuivatatud puuviljad -20% Mänguasjad -30% Kuld- ja hõbeehted -40%
Sinsay	Kuni -50% valitud toodetelt (28.11–02.12)
Sportland	Kogu kaup -20% (25.11–01.12)
Weekend	Kõik riided ja jalatsid -25% (26.11–02.12)
Apollo	Kõik täishinnaga raamatud -20% (29.11–01.12)
Sokisahtel	Kõik tavahinnaga tooted -20%, kliendikaardiga -30% (29.11–01.12)
Given	Valik ehteid -30% kuni -50% (18.11–01.12)
Lens Optika	Vali ise soodustus! Kas raamid või klaasid -40%
Triumph pesupood	Kõik tavahinnaga kaubad -25% (29.11–01.12)
Bullerby lastekaubad	Kogu tootevalik -20%
Kehastuudio	Kõik teenused -10%
Pop!	Valik kaupa kuni -50%
Jalavarjud	Kõik kaubad -30%
Marge Ateljee	Kõik tooted ja teenused -10%
Helka mööblisalong	Kõik tellitavad aknakatted ja garderoobid -20% (25.11–07.12)
Mirell	Kell 18–19 kogu kaup -10%, kell 19–20 -20% ja kell 20–21 kogu kaup -30%

Haapsalu
KAUBAMAJA

Jälgi Lääne Elu ka Facebookis!

Juba üle 11 000 järgija!

Jõulud on tulemas, üllata oma lähedasi

Lääne Elu
kinkekaardiga!

Kinkekaardid on saadaval toimetuses. Helista 473 7111 või kirjuta le@le.ee.

KASTANI

Iga päev 8–22

Perehakklihasegu, Rakvere 300 g	5.64/kg	1.69	tavahind 2.29
Kanaviiner, Maks ja Moorits 500 g	2.98/kg	1.49	tavahind 2.29
Maitselt mahe verivorst, Maks ja Moorits 900 g	3.10/kg	2.79	tavahind 4.50
Eesti juust, viilutatud 500 g	7.98/kg	3.99	tavahind 5.99
Hiierte sulatatud juust 185 g	6.43/kg	1.19	tavahind 1.79
Kodune kurk, Põltsamaa 680 g	2.63/kg	1.79	tavahind 2.99

METSA

Iga päev 8–22